

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 6.6.2012
Sayı: 420

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çevre Kanunu'nda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifim gerekçesiyle ekte sunulmuştur. Gereğini arz ederim. 05.06.2012

Av. Mahmut TANAL
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	Çevre			
Esas Komisyon	Adalet			
Tarih:	11 Haziran 2012		E. No: 2/1639	
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gn.Sek.
AA	OG	ME	AP	MM
TBMM BAŞKANI	[Signature]			

GENEL GEREKÇE

Çevre Kanunu'nun en büyük eksikliği çevre davalarına ve çevre ile ilgili diğer uyuşmazlıklara bakmakla görevli olacak Özel Çevre Mahkemelerini düzenlememesidir.

Ülkemizde, hızlı bir kentleşme söz konusudur. Bu durum, hızla kentsel çevrenin bozulmasına neden olmaktadır. Denizlerimiz, göllerimiz, akarsularımız, yeraltı ve yerüstü su kaynaklarımız hızla kirlenmektedir. Büyük kentlerimizde kış aylarında özellikle hava kirliliği insan sağlığını tehdit etmektedir. Plansız yapılaşma, ulaşım ve trafik sorunları yanında gürültü kirliliği dayanılmaz boyutlara ulaşmıştır.

Yukarıda sayılan çevre sorunlarını göz önünde bulundurarak çevre kirliliğinin çok ciddi boyutlarda olduğunu unutmamalıyız. Çevrenin kirlenmeye karşı etkin bir şekilde korunması için çevre davalarına bakmakla görevli ihtisas mahkemeleri gereklidir. Bunun için Çevre Kanunu'nda bir değişiklik yapılarak çevre davalarına bakmakla sınırlandırılmış özel çevre mahkemeleri kurulmalıdır. Birçok ülkede genel mahkemelerin yanında ayrı Çevre Mahkemeleri de kurulmuştur. Belli bir çeşit uyuşmazlıklara bakmak için kurulmuş olan bu mahkemeler Çevre Kanununun uygulanmasından doğan çevre davalarına ve çevre ile ilgili diğer uyuşmazlıklara bakmalıdır. Etkin bir şekilde çevre kirliliğinin önlenmesi, sınırlandırılması ve mücadelesi için mutlaka genel mahkemelerin yanında ayrı özel Çevre Mahkemeleri kurulmalıdır. Nasıl ki, Tüketici Mahkemeleri gibi, Kadastro Mahkemeleri gibi, Fikri ve Sınai Haklar Mahkemeleri gibi ihtisas mahkemeleri mevcutsa, Çevre Mahkemelerinin olması da zorunluluk haline gelmiştir.

Çevre Kanunu'nun en önemli ilkelerinden birisi "kirletenin ödemesi" ilkesidir. Çevreyi kirletenin sorumluluğu objektif sorumluluk hallerinden biridir. Çevreyi kirletenden bu zararın tazmin edilmesi Çevre Mahkemelerinin görev alanına girecektir. Çevrenin bir kez kirlendikten sonra eski hale getirilmesinin çok pahalıya mal olması ve hatta bazen olanaksız olması bu konuda önlem alınması gerektiği sonucunu bir kez daha ortaya çıkarmaktadır.

Çevrenin kirlenmesinden zarar gören herkese, yerel yönetimlere, çevreci kuruluşlara ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na dava açma hakkı tanınmalıdır. Bunların açmış oldukları çevre davaları her türlü harçtan muaf olmalıdır. Çevre mahkemelerinde kendiliğinden araştırma ilkesi uygulanmalıdır. Dava malzemelerinin hazırlanmasında, tarafların yanında, hâkimin de görevli olmasına, kendiliğinden araştırma ilkesi denir. Burada hakim, davanın ispatı için gerekli olan bütün delillere kendiliğinden başvurabilir.

Çevre ile ilgili bir davanın çözümü sırasında, hâkim, özel ve teknik bir bilgiyi gerektiren hallerde, çevre konusunda uzman teknik bilirkişilerin görüşüne başvurması gerekir.

Çevre davasında, tarafların hiçbiri duruşmaya gelmezse, dosya işlemden kaldırılmamalı, hâkim kendiliğinden gerekli incelemeyi yaparak işi karara bağlamalıdır.

Ülkemizde hızlı bir şekilde su kaynakları, hava toprak ve denizler kirlenmektedir. Büyük kentlerdeki çöpler, hastalık taşıyan farelerin ve sineklerin üreme merkezi haline gelmiştir. Plansız ve sağlıksız kentleşme devam etmektedir. Ormanlarımız ve kıyılarımızın güzellikleri hızla yok edilmektedir. Arzu edilmeyen sesler olarak tanımladığımız gürültü de halkın sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Çevreyi temiz tutma ve koruma ilkesinden hareket ederek, çevreyi bozanlar ve kirletenlere caydırıcı idarî, cezaî ve hukukî yaptırımlar uygulamak gerekir.

Çevre Kanunu'nun uygulanmasından doğan davalara ve çevre ile ilgili diğer uyuşmazlıklara bakmak için özel çevre mahkemeleri mutlaka kurulmalıdır. Çevre mahkemelerin var olması, hukuk doktrininde daima gerekli görülen bir durum olan ihtisaslaşmaya hizmet edecektir. Çevre kanunu ihlalleri bakımından yargılamanın özel olması gerekmektedir.

Sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamak için gerekli olan yasal düzenlemelerin en kısa zamanda yapılması kaçınılmaz bir zorunluluktur. Aksi halde, çevremiz hızla bozularak ve kirlenerek yok olur. Su, hava ve toprak hepimizindir. İçinde yaşadığımız çevre tüm insanların ortak mirasıdır. Hiçbir kimsenin ihmalen veya kasıtlı olarak bu ortamı bozmaya hakkı yoktur. Temiz bir çevrede yaşamak en doğal hakkımızdır. Çevreyi korumak, ihlalleri önlemek için ihtisas mahkemeleri kurulması amacıyla hazırlanan kanun teklifimi sunuyorum.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 2872 Sayılı Çevre Kanunu'na eklenecek yedinci bölümle Çevre Hukukunu ihlallere bakmakla görevli hukuk ve ceza ihtisas mahkemeleri kurulması amaçlanmıştır. Hazırlanan teklifte çevre mahkemelerinin yargılama usulü ve görev alanları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu teklifle savcılık görevinin, çevre mahkemelerinin bulunduğu yerlerde kurulacak Çevre Savcılığı tarafından yerine getirilir.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

ÇEVRE KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 2872 Sayılı Çevre Kanunu'nun Altıncı Bölümünden sonra gelmek üzere Yedinci Bölüm eklenmiştir. Yedinci Bölüme aşağıdaki 33'üncü madde eklenmiştir.

YEDİNCİ BÖLÜM: ÇEVRE MAHKEMELERİNİN GÖREVLERİ

Madde 33 - Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak çıkacak her türlü ihtilaflara çevre hukuk ve çevre ceza mahkemelerinde bakılır. Çevre Mahkemeleri tek hakimlidir.

Çevre Kanununu ihlal niteliğindeki eylemlerden doğan suçlarla ilgili davalara Çevre Ceza Mahkemelerinde bakılır.

Çevre Kanununu ihlallerin tespitini ve zarar görenlerin zararının tazminine ilişkin davalara Çevre Hukuk Mahkemelerinde bakılır.

Çevre mahkemelerinde görev yapacak hakimler, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından doğrudan doğruya bu mahkemelere atanabilecekleri gibi, iş ve kadro imkanları nazara alınarak, görevli oldukları mahaldeki Çevre Mahkemeleri nezdinde yetki ile de görevlendirilebilirler.

Bu kanuna göre savcılık görevi, Çevre Mahkemelerinin bulunduğu yerlerde kurulacak Çevre Savcılığı tarafından yerine getirilir.

Çevre Kanunu ihlalinden doğan ceza davalarında 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygulanır. Hukuk davalarında ise 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygulanır.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

